

Βικτώρια Μακρή

Αρχιπέλαγος  
La Maddalena

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ



Βικτώρια Μακρή: *Αρχιπέλαγος La Maddalena*

ISBN 978-960-04-4953-2

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη

Επιμέλεια-Διόρθωση: Ελένη Ψαθά

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Βικτώρια Μακρή, 2018*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2018*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

[www.kedros.gr](http://www.kedros.gr) • [facebook.com/kedros.gr](https://facebook.com/kedros.gr)

e-mail: [books@kedros.gr](mailto:books@kedros.gr)

## Σελίδες ημερολογίου της Ζερμέν

**Μ**ε λένε Ζερμέν. Γεννήθηκα στη Θεσσαλονίκη από γονείς Εβραίους. Εκείνοι χάθηκαν στο Άουσβιτς. Εγώ επέζησα.

Σχεδόν από την ημέρα που έμαθα να γράφω μου άρεσε να έχω ένα τετράδιο και κάπου κάπου να κρατάω σημειώσεις για γεγονότα και ανθρώπους. Μου έκανε καλό να θεωρώ ότι, εάν σημειώνω σ' ένα χαρτί τις σκέψεις μου για ένα ευχάριστο, για παράδειγμα, γεγονός, ενδεχομένως αυτό να διαρκέσει περισσότερο, να περάσει κατά κάποιο τρόπο στην αθανασία της μνήμης μου. Αν πάλι καταγράψω ένα δυσάρεστο γεγονός, ίσως με αυτόν τον τρόπο «γειώσω» τον πόνο και τον λυτρώσω. Σε κάθε περίπτωση, πάντα πίστευα ότι το γράψιμο λειτουργεί θεραπευτικά, κάτι σαν γραπτή εξομολόγηση προς ένα θείο και ανώτερο πεδίο εντός μου, που στέκεται σιωπηλά στο βάθος του είναι μου και με ακούει προσεκτικά.

Σαλιχά, Μπαχάρ, Γκέρντα. Με τη σειρά, η αδελφή μου που την έχασα νωρίς, η υιοθετημένη κόρη μου και η αγαπημένη μου φίλη. Γεμάτο το ημερολόγιό μου με τις κουβέντες και τις σκέψεις τους, με τη ζωή που έζησα δίπλα στις ζωές τους. Έρωτες, χωρισμοί, θάνατοι. Άντρες και όνειρα. Οικογένεια και μοναξιά. Οι χώρες. Τα σύνορα. Η Ελλάδα και η Τουρκία, η Ιταλία και η Σκανδιναβία. Οι άνθρωποι που σαν αεράκι απαλό περνάνε τα σύνο-

ρα και ταξιδεύουν μέχρι να βρουν κάπου να αγαπήσουν και να μείνουν εκεί, αποσταμένοι από τον δρόμο.

Κι έπειτα, εκείνο το ταξίδι στο Αρχιπέλαγος Λα Μανταλένα. Με επηρέασε βαθιά, σχεδόν έσβησε από μέσα μου περιττές επιθυμίες και ψυχικά βάρη. Πρόκειται για μια θαλάσσια περιοχή ανάμεσα στη Σαρδηνία και την Κορσική που αποτελείται από επτά μικρά νησιά. Σε ένα από εκείνα τα νησιά η παραλία έχει ροζ αμμουδιά από μικροσκοπικά κομμάτια κοραλλιών και κοχυλιών που με τα χρόνια μετατράπηκαν σε σκόνη. Ονομάζεται *Spiaggia Rosa*, Ροζ Παραλία, κι έμαθα ότι προστατεύεται από την πολιτεία ως «τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Εκείνη η ροζ σκόνη των κοραλλιών έγινε η αιτία να αναθεωρήσω ένα μεγάλο μέρος της κοσμοθεωρίας μου. Είδα μπροστά στα μάτια μου κάποια από τα πιο ακριβά υλικά δημιουργήματα της φύσης να μετατρέπονται με τον χρόνο σε μια υπέροχη χρωματιστή σκόνη στον άνεμο. Μόνο σκόνη. Τίποτ' άλλο. Φαντάσου, σκέφτηκα, τι είναι όλα αυτά τα φθαρτά που επιθυμεί ο άνθρωπος, φαντάσου ότι τελικά δεν είναι τίποτ' άλλο από μια υπέροχη αυταπάτη που σκορπίζεται σαν τέφρα νεκρών στον αφρό των κυμάτων... Ω! Πόση ανακούφιση μέσα μου για όλα εκείνα τα υλικά πράγματα που δεν μπόρεσα ποτέ να αποκτήσω!

## Κόκκινο θυμάρι

Κάπου στα τέλη της δεκαετίας του εβδομήντα η Μπαχάρ ήταν δέκα χρόνων κοριτσάκι. Έμοιαζε μικρότερη από την ηλικία της. Ήταν ένα γλυκό παιδάκι με θεόρατα γαλανά μάτια και πλούσια σκούρα μαλλιά. Γεννήθηκε στη γειτονιά με τα μπαχαρικά, στο κέντρο της Αθήνας, κοντά στην Κεντρική Αγορά, στην οδό Ευριπίδου, από μάνα Τουρκάλα που την ερωτεύτηκε ένας Έλληνας. Αυτός την παράτησε, μετά η Τουρκάλα γέννησε την Μπαχάρ και λίγο αργότερα πέθανε. Το όνομα της το έδωσε η μητέρα της όταν την αγκάλιασε πρώτη φορά νεογέννητη. «Πώς θα ήταν η ζωή χωρίς την ευωδιά των μπαχαρικών, χωρίς το άνθος της κανέλας, χωρίς το γλυκάνισο...», είχε πει τρυφερά καθώς την κρατούσε στα χέρια της. «Θα ονομάσω την κορούλα μου Μπαχάρ».

Νέα κοπέλα ήταν η μητέρα της όταν τη γέννησε, ούτε είκοσι χρόνων. Σαλιγά την έλεγαν. Η οικογένειά της στην Άγκυρα ασχολούνταν με το εμπόριο αιθέριων ελαίων και μπαχαρικών. Ο πατέρας της ταξίδευε σ' ολόκληρη την Τουρκία, στην Αίγυπτο και στην Ινδία κι έφερνε τα καλύτερα ανατολίτικα βότανα και μυρωδικά και τα πουλούσε στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Ταξίδευε και στην Ελλάδα. Είχε πελάτες στην Αθήνα. Ήταν πλούσιος· το εμπόριο μπα-

χαρικών τού είχε αποφέρει μεγάλα κέρδη. Σε κάποιο ταξίδι του στην Αθήνα πήρε μαζί και τη μικρή του κόρη, τη Σαλιχά.

Δεκαεννέα χρόνων η κοπέλα έκανε το πρώτο ταξίδι με τον πατέρα της στην Αθήνα για να συναντήσουν εμπόρους μπαχαρικών στα μαγαζιά της οδού Ευριπίδου. Όταν σε δέκα μέρες επέστρεψε στην Τουρκία ήταν έγκυος, μόνο που δεν το ήξερε.

Σε κάποιο μαγαζί που πήγαν, την πρώτη κιόλας ημέρα που ξεκίνησαν τις επαφές με τους εμπόρους, είδε τον «όμορφο» και αναστατώθηκε. Αυτός την κοίταζε έντονα. Έδειχνε αρκετά μεγαλύτερός της, καμιά δεκαπενταριά χρόνια, και ήταν από εκείνους τους άντρες που τους κοιτάς μια φορά και θες να τους κοιτάξεις κι άλλη – η μία δεν σου φτάνει. Αλλά και η Σαλιχά είχε θηλυκότητα και μια παράξενη ομορφιά. Όση ώρα ο πατέρας της μιλούσε με τον μαγαζάτορα, δεν είχε ξεκολλήσει τα μάτια της από τον «όμορφο». Πελάτης εκείνος, είχε μπει στο μαγαζί για να αγοράσει κόκκινο θυμάρι για τη γυναίκα του. Είδε τη Σαλιχά και της χαμογέλασε. Εκείνη γύρισε, κοίταξε τον πατέρα της, τον είδε απασχολημένο με τον μαγαζάτορα, ξανάστρεψε τα μαύρα μεγάλα μάτια της στον όμορφο πελάτη και του χαμογέλασε κι αυτή.

Όσο βρίσκονταν στην Αθήνα, πατέρας και κόρη έμεναν σ' ένα ξενοδοχείο στο κέντρο της πόλης, από αυτά τα δευτεροκλασάτα, που ακούγονται οι φαντάροι με τις πόρνες από τα διπλανά δωμάτια. Δεν άρεσε στον πατέρα της να σπαταλάει χρήματα από δω κι από κει, όπως έλεγε. Είχαν κλείσει δυο δωμάτια, και κάθε βράδυ εκείνος γύριζε κουρασμένος

στο δικό του και έπεφτε αμέσως για ύπνο. Στη Σαλιχά έλεγε να μην αργήσει να κοιμηθεί κι αυτή και την άφηγε στο δωμάτιό της να ακούει τραγούδια στο τρανζιστοράκι της – της άρεσε πολύ η μουσική.

Της είχε αδυναμία. Ήταν η μικρότερη από τις πέντε κόρες του. Από έξι χρόνων κοριτσάκι τής έφερνε δασκάλους στο σπίτι για να μάθει αγγλικά και γαλλικά. «Να μάθεις καλά τη δουλειά, Σαλιχά», της έλεγε. «Το εμπόριο μπαχαρικών έχει πολύ χρήμα. Γιό δεν έκανα. Ο Θεός με ευλόγησε μόνο με κόρες. Οι αδελφές σου παντρεύτηκαν και καμία δεν ενδιαφέρθηκε να ασχοληθεί με το εμπόριο. Είπαμε με τη μάνα σου να σε παίρνω μαζί μου στα ταξίδια στην Ινδία, στην Αίγυπτο και στην Ελλάδα, να παρακολουθείς τις συναλλαγές με τους μαγαζάτορες και τους εμπόρους και να μαθαίνεις. Να μείνεις στο πόστο μου όταν γεράσω. Είσαι έξυπνη. Ξέρεις και ξένες γλώσσες. Δεν σε φοβάμαι. Θα τα καταφέρεις».

Το βράδυ εκείνης της ημέρας που της είχε χαμογελάσει ο «όμορφος» στο μαγαζί με τα μπαχαρικά, η Σαλιχά έβαλε το καλό της φόρεμα, το στενό μεταξωτό, άλειψε τα μπράτσα της με άρωμα κέδρου, φόρεσε τα ψηλοτάκουνα πέδιλα που είχε αγοράσει από κάποιο μαγαζί κοντά στην Ευριπίδου και βγήκε από το ξενοδοχείο να κάνει μια βόλτα. Ο πατέρας της δεν ξυπνούσε ποτέ μέσα στη νύχτα, αλλά κι αν ακόμα ξυπνούσε, δεν θα της χτυπούσε ποτέ την πόρτα. Ήταν δέκα παρά και ήταν άνοιξη.

Όταν βγήκε στον δρόμο δεν τον πρόσεξε. Εκείνος όμως την είδε. Βγήκε από το αυτοκίνητό του και την ακολούθησε

με τα πόδια. Την είδε να κατευθύνεται με αργά βήματα προς το Μοναστηράκι κοιτάζοντας τις φωτισμένες βιτρίνες. Λίγο πιο κάτω, την πλησίασε. Πήγε δίπλα της και συντονίστηκε με το αργό βήμα της. Εκείνη αισθάνθηκε κάποιον πλάι στον ώμο της και γύρισε το κεφάλι.

Το ελαφρύ αεράκι του Μάη μύριζε απαλά αρωματικό κέδρο. Ο «όμορφος» της χαμογέλασε. Ξαφνιάστηκε εκείνη, στάθηκε στη μέση του πεζοδρομίου και του χαμογέλασε κι αυτή. Χωρίς να έχει τίποτα το ιδιαίτερο, μόνο μ' εκείνη τη θηλυκότητα της ματιάς και του κορμιού της, με το στενό φουστάνι από ακριβό ύφασμα, η Σαλιχά μες στη νύχτα λαμποκοπούσε.

«Μιλάς αγγλικά;» τη ρώτησε ο «όμορφος», καθώς η Σαλιχά φαινόταν ότι ήταν ξένη.

Τα μιλούσε πολύ καλά.

Άρχισαν να περπατάνε και να μιλάνε.

Εκείνος της εξήγησε πως το μεσημέρι, όταν βγήκε από το μαγαζί με τα μπαχαρικά, δεν έφυγε. Μπήκε στο αυτοκίνητό του και περίμενε να τη δει να βγαίνει. Λίγο αργότερα την είδε να φεύγει μαζί μ' έναν κύριο.

«Ο πατέρας μου», του εξήγησε.

«Σας ακολούθησα με το αυτοκίνητό μου», της είπε. «Ήθελα να σε ξαναδώ. Μου άρεσες... Ήθελα να μάθω πού μένεις. Σας είδα να μπαίνετε στο ξενοδοχείο. Έφυγα. Έπρεπε να επιστρέψω στο γραφείο μου. Είχα έρθει για μια δουλειά στην Ευριπίδου και σκέφτηκα, μια και ήμουν εκεί, να αγοράσω κόκκινο θυμάρι για τη γυναίκα μου, που της αρέσει. Απόψε ήρθα εδώ και περίμενα απέναντι από την



είσοδο του ξενοδοχείου. Κάτι μου έλεγε ότι θα βγεις να πας μια βόλτα μόνη σου, χωρίς τον κύριο, που ακόμα δεν ήξερα πως είναι πατέρας σου...»

«Και η γυναίκα σου;»

«Μη νοιάζεσαι για τη γυναίκα μου... Για μένα να νοιάζεσαι...»

Κάθε βράδυ, και τις δέκα μέρες που έμεινε με τον πατέρα της στην Αθήνα, συναντιόταν με τον «όμορφο», και κάθε βράδυ τον ερωτευόταν όλο και πιο πολύ. Και εκείνος φαινόταν να παθιάζεται μαζί της. Πήγαιναν βόλτες, κυρίως στην Πλάκα, και μετά κατέληγαν σε κάποιο ξενοδοχείο στην περιοχή της Μητρόπολης. Κατά τις τρεις τέσσερις το πρωί τη συνόδευε στο ξενοδοχείο της.

«Γιατί μου το κάνεις αυτό;» τον ρωτούσε πριν βγει από το αυτοκίνητό του.

«Ποιο;» έκανε εκείνος απορημένος.

«Να είσαι παντρεμένος, να μου το έχεις πει και να με ξεμυαλίζεις...»

«Εσύ γιατί μου το έκανες αυτό;» της απαντούσε τρυφερά. «Ταξίδεψες τόσες εκατοντάδες χιλιόμετρα από την Τουρκία κι έπεσες πάνω μου. Μπήκες στο μοναδικό μαγαζί που βρισκόμουν εγώ, ενώ θα μπορούσες να είχες πάει κάπου αλλού, και στάθηκες δίπλα μου και μοσχοβόλαγες Ανατολή. Και με αναστάτωσης. Τι θα κάνω όταν φύγεις...»

«Πώς μπορείς και απουσιάζεις κάθε βράδυ από το σπίτι σου, από τη γυναίκα σου;»

«Έχει διαλυθεί το σπίτι μου, Σαλιχά, εδώ και καιρό, όταν η γυναίκα μου, δυο χρόνια μετά τον γάμο μας, πήγε με άλ-

λον... Εγώ το έμαθα. Της μίλησα. Έκλαιγε μέρα νύχτα. Είχε μετανιώσει. Είπα να τη συγχωρέσω, να δώσω μια ευκαιρία στον γάμο μας. Αλλά δεν μπόρεσα ποτέ να ξαναείμαι ο ίδιος. Είχα παγώσει μέσα μου. Της το είπα και έδειξε κατανόηση. Αρχισα να βγαίνω με άλλες κι αυτή το καταλάβαινε, αλλά δεν έλεγε κουβέντα. Είχε κάτι λίρες στην άκρη, από την προίκα της. Τις πούλησε και μου πήρε αυτό το αμάξι, δώρο. Τι να το κάνεις όμως... Δεν θα μπορούσε ποτέ ένα αυτοκίνητο να με ζεστάνει. Με τον καιρό συμβιβαστήκαμε με το κενό ανάμεσά μας. Δεν συζητούσαμε το πρόβλημά μας, μόνο για τα τυπικά μιλούσαμε, για τα ψώνια και τους λογαριασμούς. Μέχρι και σήμερα το ίδιο γίνεται. Δεν υπάρχει ψυχική επαφή μεταξύ μας. Μπορεί και να μας βολεύει αυτή η κατάσταση, δεν ξέρω... Κάποιες φορές δεν έχεις την αντοχή να μπλέκεις σε ψυχικούς μπελάδες, να σκαλίζεις ψυχοφθόρες καταστάσεις· νιώθεις κούραση. Παιδιά δεν έχουμε. Δεν μπορέσαμε να κάνουμε. Ίσως τα πράγματα να ήταν καλύτερα αν είχαμε ένα παιδί, αλλά και πάλι δεν μπορείς να είσαι σίγουρος. Τουλάχιστον όταν είσαι μόνος, όταν δεν είσαι γονιός, σε μια στραβή της ζωής έχεις να σκεφτείς μόνο το τομάρι σου, οι ευθύνες σου είναι περιορισμένες. Είσαι σε ένα πλοίο που βουλιάζει, πέφτεις στη θάλασσα και κολυμπάς μόνος σου. Χωρίζεις και ξέρεις ότι χωρίζεις από τον σύντροφό σου, όχι από παιδιά που θα πρέπει να τα μοιράσεις κι αυτά μαζί με τα έπιπλα – εσύ την κόρη μας και το σαλόνι, εγώ τα βιβλία και την κόρη μας τα Σαββατοκύριακα. Ξέρω όμως πως κάποια στιγμή κάποιος από τους δυο μας θα πρέπει να κάνει την αρχή και να ζητήσει διαζύγιο. Κι επίσης ξέρω πως αυτός θα είμαι εγώ.

»Γι' αυτό μπορώ να απουσιάζω κάθε βράδυ από το σπίτι μου. Και τώρα βρήκα εσένα, που μπήκες ξαφνικά στη ζωή μου και αύριο μεθαύριο θα μου φύγεις το ίδιο ξαφνικά και θα σε χάσω...»

«Γιατί να με χάσεις; Δεν θες να έρθεις στην Τουρκία;»

«Έχετε ωραία μπαχαρικά εκεί;»

«Τα καλύτερα του κόσμου!»

«Θα έρθω. Να αγοράσω και κόκκινο θυμάρι για την άλλη, που της αρέσει...»

«Τη σκέφτεσαι όμως, παρ' όλο που έχετε αποξενωθεί.»

«Τη σκέφτομαι, ναι. Είναι δέκα ολόκληρα χρόνια γάμου. Θα αρχίσω να ξεχνάω τις παλιές μου συνήθειες όταν μια άλλη γυναίκα μου μάθει καινούργιες.»

Του χαμογελούσε και τον αγκάλιαζε σφιχτά.

Ήταν αρχές του εξήντα και στην Ελλάδα δεν υπήρχαν ακόμα παντού τηλέφωνα. Μόνο κάποια πλουσιόσπιτα είχαν και οι εταιρίες. Προτού φύγει η Σαλιχά, του έδωσε τον αριθμό τηλεφώνου της εταιρίας του πατέρα της κι εκείνος τον αριθμό του λογιστηρίου όπου δούλευε, αν και δύσκολα θα μπορούσαν να μιλάνε, γιατί και τα δύο τηλέφωνα βρίσκονταν σε εργασιακούς χώρους και ήταν τα μοναδικά. Δεν υπήρχε εκείνη την εποχή, τουλάχιστον στην Ελλάδα, η πολυτέλεια κάθε υπάλληλος να έχει το δικό του τηλέφωνο. Της εξομολογήθηκε ότι την είχε συνέχεια στο μυαλό του, ότι την είχε ερωτευτεί. Ότι, όσες φορές κι αν είχε πάει με άλλες κατά τη διάρκεια του γάμου του, αυτήν τη φορά ένωθε πολύ διαφορετικά.

«Έχεις ζεστασιά, Σαλιχά», της είπε το τελευταίο βράδυ

που συναντήθηκαν. «Μακάρι να με είχε κάνει να νιώσω έτσι και η γυναίκα μου. Κανένας άντρας δεν φεύγει από εκεί που τον αγαπάνε. Μ' αγκαλιάζεις και νιώθω ότι μου τα δίνεις όλα. Αυτό με κρατάει δίπλα σου. Δεν ρωτάς, δεν με κουράζεις, σωπαίνεις και με σφίγγεις πάνω σου. Μακάρι να μην έφευγες. Σ' έχω ανάγκη...»

Η Σαλιχά ήταν ευτυχισμένη.

Από τις πρώτες κιόλας μέρες που επέστρεψε στο σπίτι της στην Άγκυρα, ο «όμορφος» άρχισε να της λείπει. Ήταν η δεύτερη ερωτική της σχέση, αλλά αυτήν τη φορά ήταν τελείως διαφορετικά. Την προηγούμενη χρονιά είχε μια σύντομη σχέση μ' έναν γείτονά της, νόμιζε ότι τον ήθελε, αλλά όταν εκείνος έφυγε με τα αδέρφια του στη Γερμανία δεν της έλειψε καθόλου. Τον ξέχασε μέσα σε λίγες ημέρες. Τον Έλληνα όμως δεν μπορούσε να τον βγάλει από το μυαλό της. Του τηλεφωνούσε από την εταιρία του πατέρα της μόλις έμενε για λίγο μόνη στο γραφείο και κάθε φορά τού ζητούσε να έρθει στην Άγκυρα. Εκείνος είχε πολλή δουλειά στο λογιστήριο, της έλεγε, δεν γινόταν για την ώρα να φύγει από την Αθήνα. Της μιλούσε πάντα με μισόλογα, γιατί η τηλεφωνική συσκευή ήταν σε μια αίθουσα όπου δούλευαν πολλά άτομα και δεν ήθελε να τον ακούνε, παρ' όλο που της μιλούσε στα αγγλικά.

Ιούλη μήνα έμαθε πως ήταν έγκυος. Ταράχτηκε η Σαλιχά. Πήγε αμέσως και μίλησε στη μεγάλη της αδελφή. Εκείνη φοβήθηκε.

«Τι θα κάνεις τώρα; Πώς θα το πεις αυτό στον πατέρα; Στη μάνα;»

Η Σαλιχά αποφάσισε να το πει πρώτα στη μητέρα της. Εκείνη χλόμιασε μόλις άκουσε το νέο. Άρχισε να τρέμει. Μετά την έπιασε από τα μπράτσα και την ταρακούνησε.

«Με ποιον! Λέγε, με ποιον!»

«Στο ταξίδι που έκανα τον Μάη με τον πατέρα στην Αθήνα γνώρισα έναν Έλληνα. Με αυτόν, μάνα...»

Γονάτισε στο πάτωμα η μητέρα της, κουλουριάστηκε κι άρχισε να κλαίει.

Με τον πατέρα της τα πράγματα ήταν ακόμα χειρότερα. Του το είπε η μάνα της όσο μπορούσε πιο ήρεμα, μήπως το έπαιρνε καλά, αλλά εκείνος έγινε έξαλλος. Είχε επιστρέψει από τη δουλειά του, αργά το απόγευμα, κι ασχολιόταν με λογαριασμούς της εταιρίας· είχε απλώσει τα χαρτιά πάνω στο τραπέζι της κουζίνας. Στην αρχή κοίταξε τη γυναίκα του αιφνιδιασμένος, σαν να μην πίστευε αυτό που άκουγε. Ύστερα πέταξε με νεύρα τα χαρτιά στο τραπέζι και σηκώθηκε απότομα πάνω. Έτρεξε αγριεμένος να βρει τη Σαλιχά. Τη βρήκε στο δωμάτιό της να κάθεται στην άκρη του κρεβατιού κατάγλομη. Την έπιασε από τα μαλλιά και άρχισε να τη χτυπάει.

«Ήθελα να μορφωθείς για να γίνεις κάτι καλό στη ζωή σου!» της φώναζε. «Έλεγα σε όλους ότι ο Θεός δεν μου έδωσε γιο, αλλά μου έδωσε πέντε κορίτσια διαμάντια· τέσσερα που κάνανε οικογένειες σωστές κι ένα που θα γίνει μια σωστή επιχειρηματίας. Και με διέψευσες. Καλύτερα να παντρευόσουν κι εσύ! Να είχες φτιάξει το σπίτι σου και να μην έφτανες εδώ που έφτασες!»

«Θέλω να παντρευτώ κι εγώ, πατέρα! Να φτιάξω τη ζωή μου και να σε κάνω υπερήφανο!»

«Ποιον να παντρευτείς;»

«Αυτόν που με άφησε έγκυο. Είμαι ερωτευμένη μαζί του. Θα φροντίζω την επιχείρησή σου και συγχρόνως θα έχω τον άντρα μου και το παιδί μου. Κακό είναι αυτό; Δύσκολο είναι; Θα τα καταφέρω, θα δεις!»

«Και να παντρευτείς έναν αλλόθρησκο;»

«Ναι, αλλά πιστεύει κι αυτός στον Θεό, πατέρα. Είναι χριστιανός. Δεν είναι άθεος».

«Υπερασπίζεσαι κάποιον που σε γκάστρωσε χωρίς να σε παντρευτεί; Μόνο ένας παλιάνθρωπος θα το έκανε αυτό!»

Τη χαστούκιζε μέχρι που η Σαλιχά έπεσε στο πάτωμα.

Το άλλο πρωί τηλεφώνησε στην Αθήνα, στο λογιστήριο. Κάθε φορά που έπαιρνε τηλέφωνο το σήκωνε κι ένας διαφορετικός υπάλληλος, όποιος μπορούσε. Η Σαλιχά έλεγε το όνομα του «όμορφου» και περίμενε να τον φωνάξουν. Έτσι κι αυτήν τη φορά.

«Είμαι έγκυος», του είπε μόλις άκουσε τη φωνή του. «Το είπα στους γονείς μου. Είναι αυστηροί άνθρωποι, ειδικά ο πατέρας μου. Θύμωσε πολύ. Πρέπει να έρθεις εδώ, να σε γνωρίσουν...»

Εκείνος άργησε να της απαντήσει. Είχε σαστίσει.

«Τώρα γνωριστήκαμε, Σαλιχά», της είπε μουνδιασμένος και με σιγανή φωνή για να μην τον ακούσουν και οι άλλοι. «Σε ξέρω ελάχιστα, δέκα μέρες γνωριζόμαστε, για την ακρίβεια δέκα νύχτες. Μιλήσαμε και στο τηλέφωνο μερικές φο-

ρές. Και τώρα μου λες ότι είσαι έγκυος και ότι θέλεις να έρθω να γνωρίσω τους δικούς σου;»

«Εμείς εδώ στην πατρίδα μου έτσι κάνουμε. Ο άντρας έρχεται στην οικογένεια της κοπέλας και τη ζητάει σε γάμο...»

«Μα εγώ είμαι ήδη παντρεμένος, το ξεχνάς αυτό; Τι θα πω στους δικούς σου; Ότι θα χωρίσω τη γυναίκα που έχω και θα παντρευτώ την κόρη τους; Κι αν δεν θέλω να χωρίσω;»

«Μα εσύ μου έλεγες ότι σκοπεύεις να ζητήσεις διαζύγιο!»

«Κοπέλα μου, κοίτα να δεις, έκανες ένα ταξίδι στην Αθήνα. Εγώ έκανα τα ψώνια μου σε ένα μαγαζί με μπαχαρικά. Και γνωριστήκαμε. Περάσαμε κάποια βράδια μαζί. Μου άρεσες. Αυτό είναι όλο...»

«Να σε διορθώσω. Δεν σου άρεσα απλώς, μου έλεγες πως μ' ερωτεύτηκες!»

«Το ίδιο είναι. Κοίτα να δεις, και διαζύγιο να πάρω, δεν πρόκειται να ξαναπαντρευτώ αμέσως. Θέλω για ένα διάστημα να μείνω μόνος μου, ελεύθερος. Είμαι κουρασμένος από τον γάμο, Σαλιχά. Ευχαρίστως να έρθεις στην Αθήνα και να βλεπόμαστε, το θέλω πολύ. Αλλά μη μου ζητάς να μπλεχτώ πάλι σε γάμους. Να πας να το ρίξεις».

«Τι θα πει αυτό;»

«Να κάνεις έκτρωση».

«Εμείς εδώ στην πατρίδα μου δεν κάνουμε έκτρωση, κάνουμε παιδιά».

«Έλα στην Ελλάδα. Θα σου πληρώσω εγώ τα έξοδα. Εδώ οι κοπέλες κάνουν έκτρωση».